

Sygn. akt III KK 328/20

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu bez udziału stron

w sprawie H. H.

skazanego z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2020 r. wniosku obrońcy skazanego

w przedmiocie wstrzymania wykonania wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt II K (...), utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 lutego 2020 r., sygn. akt V Ka (...)

postanowił

wstrzymać wykonanie wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt II K (...), utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 lutego 2020 r., sygn. akt V Ka (...).

UZASADNIENIE

Wniosek obrońcy skazanego H. H. w przedmiocie wstrzymania wykonania wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 5 września 2019 r., sygn. akt II K (...), utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 lutego 2020 r., sygn. akt V Ka (...), w oparciu o przepis art. 532 § 1 k.p.k. – zasługiwał na uwzględnienie. Autor kasacji wniesionej w tej sprawie postawił w niej szereg zarzutów dotyczących zakresu kontroli instancyjnej, stopnia ustosunkowania się do zarzutów apelacyjnych, niepełnej oceny opinii biegłych lekarzy psychiatrów, braku przeprowadzenia z urzędu dodatkowej opinii psychiatrycznej, obraży art. 31 § 1 i 2

k.k. w wyniku uznania, że w odniesieniu do skazanego H. H. nie zachodzą warunki przewidziane w tych przepisach. Jednocześnie, w kasacji zamieszczony został wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku skazującego H. H.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Jednym z istotnych aspektów będących przedmiotem postępowania w tej sprawie było zagadnienie stanu zdrowia psychicznego ówczesnie oskarżonego H. H. W tym przedmiocie na etapie postępowania przygotowawczego prokurator dwukrotnie powoływał biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania stosownej opinii. W opinii z dnia 18 stycznia 2018 r. biegli lekarze psychiatrzy R. L. i M. Z. sformułowali wnioski, z których wynika, że nie stwierdzili u osk. H. H. choroby psychicznej ani upośledzenia umysłowego. Natomiast ujawnione zaburzenia osobowości nie znosiły ani nie ograniczały zdolności rozpoznania znaczenia czynu i możliwości kierowania swoim postępowaniem. Biegli uznali także, że podejrzany może brać udział w czynnościach procesowych i prowadzić swoją obronę w sposób samodzielny oraz rozsądny.

W związku z postawieniem H. H. kolejnych zarzutów prokurator zwrócił się do tych samych biegłych o przeprowadzenie ponownego badania podejrzanego i sporządzenie sądowo-psychiatrycznej opinii uzupełniającej z udziałem biegłego psychologa. Badanie to zostało przeprowadzone w dniu 13 sierpnia 2018 r. i biegli psychiatrzy powtórzyli część wniosków z poprzedniej opinii wykluczając u podejrzanego chorobę psychiczną i upośledzenie umysłowe oraz wystąpienie stanów o jakich mowa w przepisach art. 31 § 1 i 2 k.k.; potwierdzili także wcześniejszą ocenę odnośnie do zachowanej zdolności rozpoznania znaczenia czynu i możliwości kierowania swoim postępowaniem. Jednak, oceniając możliwość brania udziału w czynnościach procesowych wyrazili odmienne od prezentowanego poprzednio przekonanie stwierdzając, że „ze względu na stan zdrowia psychicznego podejrzany H. H. nie może prowadzić swej obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny, wymaga pomocy adwokata”(k. – 374). Odnotować trzeba jeszcze, że odmienną konkluzję w tej materii zawarła biegła psycholog w swojej opinii z tej samej daty (k. – 379).

W toku dalszego postępowania nie doszło do wyjaśnienia rozbieżności między opiniami wyrażonymi przez biegłych lekarzy psychiatrów pomimo tego, że jedna z zamieszczonych w nich konkluzji mogła determinować konieczność utrzymania obrony obligatoryjnej. Nie nastąpiło też zweryfikowanie przez biegłych lekarzy dokumentacji medycznej dotyczącej leczenia osk. H. H. w Poradni Zdrowia Psychicznego, którą to dokumentację zgromadził dopiero sąd odwoławczy. Jeszcze w toku dochodzenia prokurator wystąpił jedynie o „odwołanie obrońcy z urzędu” w związku z treścią opinii (k. – 388). W konsekwencji, postępowanie przed Sądem I instancji toczyło się bez udziału obrońcy. Dopiero po wyroku tego Sądu – powołując w sposób dość zaskakujący przepisy „art. 573 § 2 k.p.k. w zw. z art. 451 k.p.k.” jako podstawę tego zarządzenia – wyznaczono oskarżonemu obrońcę z urzędu (k. – 527). Uwzględniono tym samym jego wniosek odwołujący się do trudnej sytuacji materialnej.

Jak z powyższego wynika, poza polem uwagi sądów orzekających w tej sprawie pozostało zagadnienie ewentualnego wystąpienia przesłanki o jakiej mowa w przepisie art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k., tj. możliwość prowadzenia przez osk. H. H. w postępowaniu przed Sądem I instancji, obrony w sposób samodzielny i rozsądny. W świetle uzupełniającej opinii biegłych lekarzy psychiatrów z dnia 13 sierpnia 2018 r. rodzą się uzasadnione wątpliwości w tym względzie, które powinny stać się przedmiotem kontroli przeprowadzonej z urzędu na rozprawie kasacyjnej. Powołany wyżej przepis art. 79 § 1 pkt 4 k.p.k., jednoznacznie wiąże stwierdzenie takiej okoliczności z wątpliwościami co do stanu zdrowia psychicznego, a to z kolei rodzi określone obowiązki po stronie organu procesowego. Konkluzja biegłych, zamieszczona w opinii uzupełniającej, co do tego, że osk. H. H. nie może prowadzić obrony samodzielnie i wymaga pomocy adwokata, różniła się wprawdzie od ich stanowiska wyrażonego w opinii wcześniejszej, ale nie została ani podważona ani uwzględniona.

W tej sytuacji, istotnego znaczenia nabierają zarzuty kasacyjne sformułowane w tej sprawie, odwołujące się do zaniechania należytego wyjaśnienia okoliczności dotyczących rzeczywistego stanu zdrowia psychicznego skazanego przez sąd *meriti* oraz niewystarczającego uzupełnienia postępowania dowodowego w tym zakresie przez sąd odwoławczy.

Nie przesądzając na obecnym etapie postępowania wyniku rozprawy kasacyjnej, trzeba jednak brać pod uwagę możliwość uwzględnienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia, wobec czego wykonanie wyroku skazującego wobec H. H., mogłoby okazać się przedwcześnie i spowodować dolegliwość, której nie powinien ponieść. Należało zatem uznać, że powstały warunki przemawiające za wstrzymaniem wykonania w/w wyroku na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. Konfiguracja tego rodzaju pozwala wyjątkowo odstąpić od wynikającej z art. 9 k.k.w. zasady respektowania domniemania trafności ocen i ustaleń przyjętych za podstawę prawomocnego rozstrzygnięcia.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie.